١٢٩١ ՐԱՄԱԶԱՆ ١٢ ԱԼԱԹՈՒՐԳԱ

ԵՐՄԻ ԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ ՆՈՒՄԷՐՈ 1277 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 11 ՇՈՒՄԱՆ 1874

ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ 23 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1874

ՄԵԾԱՐՈՒԱՅԸ

Իչ պու Մէճմուայը Հավատիս բազար վէ եօրթ ու կիւնլէրինտէն մաատա հէր կիւն թապ ու նէյր օլունաճագ տոր։
Սէնէլիկի բէյլին օլարագ 2 ատէտ լիրայի օսմանի
Ալթը այլըղը . . . . . 1 » » »
Իւչ այլըղը . . . . . 3 պէյազ մէճիտիյէ
Զէհէր նուսխէսի 1 ղուրուշա տոր։

ՀԱՎԱՏԻՍ

Իլանաթըն պէհէր սըրասը պիր տէֆալըգ 3 ղրշ։
Իքի տէֆա իչիւն պէհէր տէֆասընա . . 2 »
Իւչ տէֆա իչիւն պէհէր տէֆասընա . . 1 »
Իւչ տէֆատան զիյատէ օլան, վէ զայէթ ուզուն իլանաթ իչիւն այրըճա բազարլըգ օլունուր։
Տաշրալարատան կէլէն մէքթուպ վէ իլանաթըն բօսթա մէսարիֆինի, կէօնտէրէն վիրէճէք տիր։

ՕՍՄԱՆԻՐՈՒ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ ՊԷԼԷՏԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

ՎԷ ՄԷՎԼԱՏԸ ՆԱՖԻԱՅԸ ՍԱՅԻՐԷՅԷ ՄԻԻԹԱԼԻԳ ՂԱԶԷԹԱ

ԱԱԻԹԱՆԷ 11 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

ԱԼՄԱՆԱՆԸՆ ԳՈՒՎՎԷՅԻ ՊԱՀՐԻՅԷՍԻ

Ալմանեա տէվլէթինին պու քէրրէ միւճէտատէն ինչա իթիբարիյի Ֆրէտերիք լը Կրան նամ զըրիալը Ֆըրգաթլիյինին տէնիզէ ինտիրիլմէսի հագդընտա Թայմբս զազէթասընըն պիր մուխպիրի պէր վէճհի ամի մալիւմաթը վերմիշ տիր։

Միւճէտատէն ինչա օլունան սէֆինէ, Լուերպէ քամէ հիւքիւմէթ թէրսանէլէրինտէ խամ օլուպ, այնը կէչէն նայէ մբերատէ տէնիզէ ինտիրիլմիշ օլան Ֆորիւտիւա նամ սէֆինէյէ պէնզէր։ Սէֆինէյի մէզքիւրէ տէրունինէ 4118 թոնէլաթօ եիւք ալմայա գուտրէթի օլուպ, մաքինալարը իսէ 5400 պարկիր գուվվէթինտէ օլտուղու համատէ, գարնընըն վէ իքի թարաֆլարըն զըրիալարը օն պիր ատէտ պաշ բարմագ գալընըզընտա տըր։ Ալէաթը հարպիյէյէ կէլինճէ, գուլէճիքլէրատէ 24 սանթիմէթրօլուգ տէօրթ թօր պուլունուպ, պաշտա վէ գըշտա տախի 21 սանթիմէթրօլուգ իքի թօրու հավի տիր։ Գունունա Ալմանեա տէվլէթինին եէտի զըրիալը Ֆըրգաթլիյինի օլտու, սէքիզինճի իսէ կէլէճէք եուզըն պիտայէթինտէ վէ եախօտա 1875 սէնէսինին սօն պահարընտա, վէ տահա օրմատա 1876 սէնէսինին իլք պահարընտա տէնիզէ էնտիրիլճէք տիր, վէ պու սուրէթլէ տէվլէթի միւշարիլէյհա, Օլտէնպուրկ թարաֆը բիշկեահընտա միւքէմմէլ պիր տօնանմայա մալիք օլաճագ տըր։

Էղճիւմէ Ալմանեա տէվլէթինին սէքիզ զըրիալը Ֆըրգաթլիյինի պուլունուպ, պունլարըն իչինտէ դայէթ պաթթալ օլարագ (էքսէրիսի 400ատէն 500 բաթըլա գատար) 92 թօր վար, վէ քեաֆֆէթէն 48, 500 պարկիր գուվվէթինտէ պուլունան մաքինալարլա հարաքէթ իտէրլէր։ Պունլարտան պաշգա, տէվլէթի միւշարիլէյհանըն իքինճի տէրէճէտէ օլարագ իւչ զըրիալը սէֆինէսի տահա օլուպ, պունլարըն իչինտէ իսէ 15 բարէ աղըր թօր վար, վէ 5400 պարկիր գուվվէթինտէ օլան մաքինալար իլէ հարաքէթ իտէրլէր։

Ալմանեա տէվլէթինին տիկէր սէֆայինի հարպիյէսի պէր վէճհի ամի պէյան օլունուր։

Օն իքի գօրվէթ (օն իքինճիսի էօնիփիւզտէքի սէնէ հազըր օլաճագ տըր) վէ իչպու օն իքի գօրվէթլէրատէ 168 բարէ աղըր թօր օլուպ, մաքինալարը 18.600 պարկիր գուվվէթինտէ տիր, վէ 24 թօր թաշըյան գայըզ 59 թօրլու վէ 8850 պարկիր գուվվէթինտէ քի, քեաֆֆէթէն մուհարէտէ պիր տօնանմա թէչքիլ իտէրլէր։ Պունլարատան գաթինագար տահա պիր թազըմ գօրվէթլէր պուլունուպ, պազըլարը 20 վէ տիկէրլէրինին 10 եախօտա 15 թօրլարը վար տըր, իչ պու սօնրաքիլէրատէն եայընըզ իւչ ատէտինին պէշ թօրու վէ 2.000 պարկիրատէն միւթէճավուզ գուվվէթի օլուպ, հալպուքի պունլար Ալապամա նամ հարպ սէֆինէսի միւսիւլիւ Լինկինտէ մուամէլաթը պահրիյէյի ասքէրիյէ իճբասընտա պուլունմայա թախսիս օլունմուշլար տըր։ Վէ հէր նէ գատար մէզքիւր իւչ ատէտ հարպ սէֆինէլէրի էտնա պիր տէրէճէտէ թուլուգատա իսէ տէ, ֆագաթ պունլարըն չէճաաթը վէ գուվվէթի իլերատէ պիր մուհարէպէ զուհուրինտէ աշիքեար օլաճագ տըր, վէ պունլարըն իսիմլէրի Արիատնը, Լուիզա վէ Ֆըրէպա տըր։ Էն սօնրաքի եանի Ֆրէպա նամ սէֆինէ էլան ըէսիտէյի խիթամ օլունմամըշ տըր։ Պուլատատ զիքը իմմակիյիմիզ սէֆայինի հարպիյէտէն մատաա, տէվլէթի միւշարիլէյհանընը իւչ եէլքէնլի Ֆըրգաթլիյին վէ իւչ եէլքէնլի պրիգի վէ 55 կէմիսի, 325 թօրու օլուպ, պունլար 73.768 թոնէլաթօ համուլէ ալըր, վէ մաքինալարընընը գուվվէթի 84.770 պարկիր գուվվէթինտէ տիր։

Սէնէյի հազըրէտէ Ալմանեա մավի քիթապլարընտա 4000 կէմիճի, 1.000 ատաքիրի պահրիյէ, 510 թօրճու վէ պիր խայլըտա օֆիչիալ գայտ օլունտու։ Վէ հալը հազըրտէ թէրսանէլէրտէ հազըրլանան զըրիալը սէֆինէլէր իգթիզասընճա, կէլէճէք սէնէ մէմուրիյինի մէրգումէյէ 2000 քիչի տահա իլավէ օլունաճագ տըր։

Պալէատէ պէյան օլունան Ալմանեա տէվլէթինին սէֆայինի հարպիյէսինին մըղտարը էհէմմիյէթինի լաղըմը վէճհ իւզրէ աննաթմագ իչիւն, Էվրոբանըն տիւվէյի մուազզամասընընը գուվվէյի պահրիյէլէրինի պէր վէճհի ամի տէրճ ու պէյան էյլէրիզ։

Շու էսնատէ թէքմիլ Էվրոբա մուհարէպէ վազթընտա 142 ատէտ զըրիալը սէֆինէ չըգարապիլիր, վէ պունլարատան Ինկիլթէրրա 38, Ֆրանսա 28, Ավսթրիա, Ռուսիա, Իթալեա վէ տէվլէթի Ուլիյէ հէր պիրի 15 էր, Ալմանեա սէքիզ, Սպանեա եէսի, Ցանիմարգա իւչ, վէ Եունանիստան իքի սէֆինէյէ մալիք տիր։

Ալման հարպ սէֆինէլէրի վագտա սայըճա աղ իսէ տէ, ֆագաթ կէրէք սէֆայինի մէզքիւրէնին պիւյիւքլիյիւ վէ կէրէք տէրունինտէ պուլունան թօրլարընը պաթթալըգը օլաէրէճէ տիր քի, պու հալտէ Ինկիլթէրրա, Ռուսիա վէ Ֆրանսանընը գուվվէյի պահրիյէլէրինտէն մատատա տիկէր պիլճիւմէ տիւվէլի սայիրէնին գուվվէյի պահրիյէլէրինտէն իւսթիւն սայըլըը։ Պունատան դաթինագար, եէվահիրլին մուհաֆազասը իչիւն Եվրոբատա 103 զըրիալը սէֆինէ վար տըր։ Մըգտարը մէզքիւր իչինտէ Ալմանեա 2, Սպանեա, Նորվէճիա վէ Ցանիմարգա 3 էր, Շուէտ 9, Ռուսիա 13, Ֆիլէմէնկ 18, Ինկիլթէրրա 23, վէ Ֆրանսա 30 սէֆինէյէ մալիք տիր։

Էվրոբատա զըրիալը օլմայարագ, 431 Ֆըրգաթլիյին վէ արգատան չարխալը գօրվէթ վար տըր։ Վէ իչպու 431 սէֆայինտէն 132 սի Ինկիլթէրրանընն օլուպ, պունլարըն իչինտէ 5670 թօր մէվճուտ, վէ մաքինալարը 50.700 պարկիր գուվվէթինտէ տիրլէր։ Ինկիլթէրրատան սօնրա Ֆրանսա կէլիպ, պունուն 54, Ռուսիանընն 48, տէվլէթի Ալմէյէ 44, Սպանեանընն 37, Ֆիլէմէնկին 25, Իթալեանընն 24, Ալմանեանընն 17, Ցանիմարգանընն 16, Ավսթրիանընն 14, Բօրթուկալընն 8, Շուէտին 5, Նորվէճիանընն 5, վէ Եունանիսթանընն իքի ախշապ Ֆըրգաթլիյին վէ եա գօրվէթլէրի վար տըր։

Պունլարատան պաշգա, Էվրոբատա պիր քիչիւք տօնանմա, վէ մուհիմմաթլէ թալիմաթ կէօթիւրէն պիր թազըմ սէֆինէլէր, վէ թօրատար գաչըգլար օլուպ, իչպու սէֆայինի հարպկէտէն Ինկիլթէրրա տէվլէթի 176 սէֆինէյէ մալիք օլուպ, պունլար 309 թօրու հավի, վէ մաքինալարը 13.284 պարկիր գուվվէթինտէ տիրլէր։ Էկէր Ինկիլթէրրա տէվլէթի պիլ քիւլիյէ քէնտի սէֆայինի պահրիյէսինի սիլահլանտըրմագ իսթէմիշ օլսա, քէնտիսինէ 68.000 քիչի լաղըմ օլաճագ տըր, վէ իչպու սայրատան 22.000 քիչիսի մախսուսէն ասքէր եաղըլագ իգթիվա իտէր։ Ամնի քէրթէլէրատէ Ռուսիայա 36.000, Ֆրանսայա 33.570 տէվլէթի Ալմէյէ 21.000, Սպանեայա 14.000, Ալմանեայա 13.000, Ավսթրիայա 11530, Իթալեայա 14,200, վէ Ֆիլէմէնկէ 6260, Ցանիմարգայա 4 պին 800, Նորվէճիայա 3500, Բօրթուկէզէ 3300, վէ Շուէտէ 3000 նէֆէր լաղըմ տըր։

Ալմանեա պահրիյէ պիւճէսի սէնէվի պէշ միլիօն թալէրէ պալիղ օլուպ, 72 միլեօն թալէր տախի 1873 սէնէսինտէն չիմտիյէ գատար ինչա օլունմուշ օլան ճէտիտ սէֆինէ իլէ 1882 սէնէսինէ գատար եաբրլաճագ սէֆինէլէրէ թախսիս օլունմուշտուր։

Ինկիլթէրրանընն սէնէվի պահրիյէ մէսարիֆի 3.050.000 թալէրէ, վէ Ֆրանսանընն 3.000.000 թալէրէ, վէ Ռուսիանընն տախի սէնէվի պահրիյէ 3.000.000 թալէրէ պալիղ օրմաղ տա տըր։

Պիւլթէն Ֆրանսէ նամ զազէթատա, Ինկիլթէրրա էհալիսինին նէ տէրէճէ իչկիյէ տիւշկիւն օլտուղունա, վէ պունուն էօնիւնիւ արմագ իչիւն նէ գատար սայ ու զայրէթ իտիլտիյինէ տայիր ամիտէքի Ֆըգրա կէօրիւլմիշ տիր։

Ինկիլթէրրատա հէր սէնէ իքի պուչուգ միլեար Ֆրանգըգ իչկի սարֆ օլունմագտա տըր։

Իչկինին զայէթ զիյատէ գուլանըլմաընընտան, մէմալիքի մէզքիւրէտէ սէնէվի թահմինէն եիւզ պին քիչի թէլէֆ օլուպ, պունուն եիրմի տէօրթ պինի գատըն թայֆէսինտէն տիր։ Պունատան շու նէթիճէ չըգարքի, Ինկիլթէրրատա իչկինին բէք չօգ զարարը օլմագտա տըր։ Պու ֆէնալըզըն տէֆի իչիւն, էրպապը համիյէթ թարաֆընտան միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու սայ ու զայրէթ օլունմագտա տըր։ Օն սէքիզինճի ասրրտա էրպապը համիյէթտէն Սուլթ իսմինտէ պիր զաթ, նէչը իթմիշ օլտուղու պիր քիթապտա սէրլսօշլուղուն մազարրաթընը մուֆասսալէն պէյան իթմիշ իտի։ Պունատան սօղրա տախի բէք չօգ զէվաթ պու պապտէ պէյանը էֆքեար իլէմիշլէր։ Վէ իչկինին ֆէնալըզընը մէյտանա գէլմուշլար տըր։ Ֆագաթ պիր իքի քիչինին եազմասընը իչկի գուլանըլմասը օրթատան գալգամայաճաղը ճիհէթլէ, պու պապտէ պիր ճէմիյէթ թէչքիլիյլէ, պունուն էօնիւնիւ արմայա սայ իլէմէք լազըմ կէլմիշ իտի։

1760 վէ 1870 սէնէլէրինտէ էգոսիատա մէզքիւր ճէմիյէթ Ֆպիրինճի տէֆա օրարագ թէէսիս իլէտի, վէ 1829 սէնէսինտէ Կլասգօվատա տախի իչկիյի մէնն իչիւն պիր ճէմիյէթ թէչ-

քիլ օլունտու, մէղքիւր ճէմկիէթ օլ վազբթան պէրու պու խուսուստա հէր նէ քի լաղմ իսէ, եաբմադտա տբը։

1829 սէնէսինտէ Իրլանտատա տախի պիր ճէմկիէթ թէշքիլ օլունտու։

Պու ճէմկիէթլէրտէ իշկինին մաղբրաթընա հիւքմ օլունտաղագ, պունուն իսթիմալ օլունմասը իշին, բէք չոդ զայրէթ օլունմուշ տուր։ Մէղքիւր ճէմկիէթլէրլէ հէմէֆքեար օլանլար պու կիւն իշ միլիոն եէտի եիւզ քիշիտէն զկյատէ, վէ ինկիլթէրատա եաշընըզ իշկինին մէննի խուսուսունտան պահս իտէր մախուս ղաղէթալար նէշր օլունմագտա տբը։

ՄԻԹԷՆԷՎԻՅԷ

Պէյօղլունտա Բանկալթի ճիվարընտա քեային Էրմէնի Գաթօլիք միլլէթիմիզին սուրբ Յակոբ խասթախանէսի, պու սապահ պիր խայլը ասաքիրի Շահանէ վէ միլլէթիմիզտէն պաղը զէվաթը միւթէպէրէ հաղը պուլունտուգլարը հալտէ, պա իրէտէյի Սէնկյէ Բաթրիգվիկ թէսլիմ օլունտուղու, վէ պու պապտէ հիչ պիր ույղունսուզլուգ վէ միւշքիւլաթ զուհուրա կէլմէտիյի պատիյի մէմնունիյէթ վէ իֆթիխարը-մըզ օլմուշ տուր։

Մէզահիպ միւտիրի իղղէթլու Զիվէր պէյ էֆէնտիյէ իւչինճիւ բիւթպէտէն պիր գրթա մէճիսի նիշանը զկյշանը իհսան պույրուլմուշ օլտուղու մէսմու տուր։

— Սարը թէնէքէտէն մամուլ վէ աղչէյէ միւշապիհ օլուպ էօթէտէ պէրիտէ սամբընտագտա պուլունան բուլարըն ույղունսուզլուղլարը ղուհուրա կէլմէքտէ պուլունտուղու ճիհէթլէ, պունտան պէօյլէ սաթըլմամասը, վէ իշ պու բուլարըն նէրէտէ կէօրիւլիր իսէ զապթ վէ միւսատէրէ օլունմասը խուսուսունա պու քէրրէ զապթիյէ նէզարէթի ճէլիլէսի ճանիպի ալիսնտէն էմր վերիլմիշ օլտուղու իշիտիլմիշ տիր։

— Էվգաֆը հիւմայուն նէզարէթի ճէլիլէսի մէհաքիմինին իսլահը ղըմնընտա, նէզարէթի միւշարիլէյհա թարաֆընտան իքի գրթա լայիհա թանզիմ օլունտուղու, վէ մէղքիւր լայիհալարըն իճասը, Պայրամ իրթէսի մէվզբյի իճրայէ վաղ պույրուլտաղը մէրվի տիր։

— Աթինատան Էնտէբանտանա պէլմ զաղէթասընա պէր վէճհի աթի եաղըլմըշ տբը։

Եունան թէպասընա տայիր մէվճուտա օլան մէսէլէնին հալ ու թէսվիյէսի ղըմնընտա Տէրսաատէթտէ պուլունան Եունան սէֆիրի Մ. Միսսուն բէք զկյատէ մէշղուլ օլտուղունու սուրէթի մէվսուգէտէ իշիթտիմ։ Ֆագաթ հէր նէ սէպէպտէ մէպնի իսէ, սէֆիրի միւմայիլէյհ վագը օլան թէշէպպիւսաթընտա մուվաֆֆագաթ հասել իսէմէմիշ օլտուղու կիպի, էշղըյանդն թէագիպի մուատէպնտէ տախի մամիլուպա վէճհ իլէ մուվաֆֆագ օլամամըշ տբը։

Պու հավատիս Աթինատա բէք զկյատէ սույի թէէսիր էյլէմիշ տիր։ Պու մատտէ, Պապը Այի ճանիպինտէն տիւվելի էճնէպկյէյէ պէյան օլունարագ, պու պապտէ տիւվելի միւշարիլէյհանընն վէսաթաթլարը թալէպ օլունտուղու բիվայէթ օլունույոր։

— Մէմալիքի Օսմանկյէ իլէ Սըրպիսթան տէմիր եոլլարը խաթթլարընն նէյ վասէթասը իլէ պիրլէշմիրլմէսի հադդընտա, ճանիպի Պապը Ալիտէն վէրիլէն դարար, պու քէրրէ իրատէյի սէնկյէ իլէ տախի թաստիգ պույրուլտուղունտան, խուսուսու մէղքիւրու պէյան ու իֆատէ զըմնընտա խարիճյէ նէզարէթի ճէլիլէսի թարաֆընտան Տէրսաատէթ Սըրպիսթան աճէնթօխանէսինէ պիր գրթա նօթա իրսալ գլբընմըշ տբը։

ՀԵՐՔՈՒՄՆ ԲԱՆԱԴՐԱՆԱՑ

(1275 ինճի նումէրօտան պաղիյէ)

Նոյն վիճակին մէջ կը գտնուին նաև բէվէրսուրուս կոնդակը չ'ընդունող, և հակառակ անոր վարուողուրիշ Արեւելեան Ազգեր, որք են Մարոնիք, Մելքիմք, Ասորիք և Քաղդէացիք։ Հասունեան նորօրինակ դրութեամբ, կ'երեւի թէ քանի մը տեսակ հաւատք և կաթոլիկութիւն կայ, որ միոյն համար զիջողութիւն ըրածը, այլոց չներեր, և մէկին թոյլ տրուածը յայլս անխնայ կը դատապարտէ։ Ա.յս այսպէս ըլլալուն ինչ զարմանք, նորահնար հաւատք մը, ինչպէս է Հասունեանը, նորահնար հաւատքի մասն մը, ինչպէս է Հասունն մը ընդունիլ կամ չ'ընդունիլը, հարկաւ իր հետը պիտի բերէր նորանոր վարդապետութիւններ, և նորահնար հերետիկոսութիւններ և հերձուածողութիւններ։

Առաքելական վճիռ կոչուած թղթոյն հեղինակը ուրիշ ամբաստանութիւն մ'ալ մէջ կը դնէ, նոյնը կը-սէ թէ, Յ. Քահանայից կողմէն առ Մ. Բլուիմ գրուած թղթոյն խմբագրները, փախուստ տալով և կեղծաւորութեամբ մը յօրինուած են, և թէ ասոր համար հարկ եղած է, նոր դաւանագիր մը յօրինել և անոնց ստորագրել տալու համար առաջարկել։

Բայց եկուր նայէ, որ այսպիսի ծանր կասկած մը վարատելու համար ոչ երբէք հաւատոյ մասի մը ընդունելութեան առաջարկութիւն կ'ըլլայ, այլ միայն Գեր. Հասունի ան ալ ջրնջուած նախադասութեան ժամանակ այլ և այլ սուտ ու փուտ տեղեկութեանց վրայ հիմնուած և ըստ այնց յօրինուած քանի մը սահմանադրութիւններ մէջ տեղ կը դրուին, որպէս զի իբր մասն և հանդանակ հաւատոյ ընդունելի ըլլան. բայց ծիծաղելին յաւէտ այս էր, որ նոյն ինքըն Մ. Բլուիմ ալ առ նոր վարդապետութեանց և հաւատոյ մասանց վրայ նոխընթաց տեղեկութիւն մը չունէր, և ոչ անոնց ինչ ըլլալը գիտէր, միայն ղայնս ղրաւորապէս ընդունել տալը, և անոնց գործադրութիւնը՝ Գեր. Հասունին մեծամեծ օգուտներ քաղել պիտի տար, այս էր իրեն գլխացածը։ այս էր և ղայն դրդող

— Բաղար կիւնիւ Ռում բաթրիյի րիւթպէթլու էֆէնտի հաղրէթլէրի Եէնիքէօյէ վագը սաատէթլու խըրիսթաքի Զօղրաֆօս էֆէնտինին խանէսինէ կիտէրէք, էֆէնտիյի միւմայիլէյհէ պիր վիզիթա վէրմիշ վէ ախշամընը տախի միսաֆիրէթէն օրտա գալարագ, ֆէրտասը սապահընը ֆէնէրէ ավտէթ իթմիշ տիր։

— Խայը վագբթան պէրու եաղմուրտան մահրում գալըպ, կէրէք զիրաաթ վէ կէրէք սայիր խուսուսաթճա պու եիւզտէն զկյատէսկյէ քիլլի զարարա տիւչար օլմուշ օլան Անատօլունուն էքսէր շէհիրլէրինէ պու կիւնլէրտէ քիլլիյէթի եաղմուր եաղընը բօսթա վէ թէլէկրաֆ նէզարէթի թարաֆընտան իլան օլունմուշ տուր։

— Շիմտիյէ տէկին Բամաշան կիճէլէրինտէ էհալինին էօթէ պէրի վուգու պուլան կէշթի կիւզարլարընտան էնվայի քէօթիւլիւքլէր զուհուրա կէտիյի մայիւմ տիր։ Իշթէ պու տէֆա զապթիյէ նազրը տէվլէթլու բաշա հաղրէթլէրի, զուհուրա կէլէն քէօթիւլիւքլէրին էօնիւնիւ ալմագ իչին թէտաարիրի միւգթէղիյէյի իթթիխաղ պույուրմուշ տուր։ Շէօյլէ քի, հէր նէ գատար գատընարը մէղքիւր կէճճէլէրտէ կէղմէլէրինէ բուխաթվար իսէ տէ, հալ պու քի կէրէք ադրապա իլէ օլուն վէ կէրէք բիյատէ մէրզումէլէրին Ագ սէրայ, Շեհզատէ, Թօբհանէ վէ Պէշիքթաշ ճիվարլարընտա սըգճա սըգճա կէղմէլէրի վէ ալելիուսուս օրալարատա էյլէնմէլէրի մէմնու օլմուշ տուր։ Վէ իշ պու էմրի ալէյհինտէ հարաքէթ իսէն գատընլար իսէ, զապբթա մարիֆէթիյլէ քէնտի խանէլէրինէ նագլ օլունաճաղլար տբը։

Պունտան գաթինազար, գալապլըգը մահալլէրտէ պուլունան գահվէխանէլէրտէ, միւշթէրիլէր սանատալեալեր ամարագ էգնիյէտէն տըշարտա օթուրամայաճաղլար, վէ գահվէճիլէր իլէ միւշթէրիլէր իսէ իշ պու էմրին ահքեաթինը քեամիլէն իճրա իթմէյէ պօրճլու օլաճաղլար տբը։

Վէ էվամիրի մէղքիւրէ հադդընտա վաղիֆէսիզ օլան վէ եախսա քէնտի վաղիֆէլէրինի չէտիտէն իճրա իթմէյէն զապբթա վէ եա նէֆէրաթը զապթիյէ, պու պապտէ մէսուլ օլաճաղլար տբը։

— Սապրգ Էրզրում վալիսի վէ շուրայի տէվլէթ աղասը սաատէթլու Մուսթաֆա բաշա հաղրէթլէրի, Տէրսաատէթէ միւվասլէթ իթմիշ տիր։

— Զաթը հաղրէթի բատիշահինին տիշճի պաշընը Մ. Բիէր Բուիքի այ մէէզունիյէթլէ Տէրսաատէթտէն հարաքէթ վէ ազիմէթ իթմիշ իքէն, պու տէֆա պուրայա ավտէթ վէ մուվասլէթ իլէմիշ տիր։

— Գասթամունի զաղէթասընտա օղունտուղունա նազարէն, կէչէնլէրտէ թօսիէ նամ գարիյէտէ սրգճա հարիգ զուհուրա կէլմէքտէ օլտուղունտան, գարիյէյի մէզքիւրէնին պիւյիւք գըսմը միւհթէրէք օլմուշ, վէ հաթտա պիշարէ պիր գատրն ատէշէ գուրպան կիթմիշ տիր։

— Սայը ախշամը զաթը հաղրէթի Սատրազամի, վէ սէրասքէր գայմագամը իլէ պահրիյէ նազրը տէվլէթլու բաշալար հաղարաթը, տէվլէթլու իսմէթլու վալիտէ սուլթան էֆէնտի հաղրէթլէրինին տայիրէյի ալիյէլէրինտէ իֆթար պույուրմուշլար տբը։

— Էվվէլկի տիշամ, խասսա օրտույի միւշիրի տէվլէթլու՝ նէճապէթլու Եուսուֆ Իզզէթին էֆէնտի հաղրէթլէրի վէ զաթը հաղրէթի վէքեալէթլէնտահի վէ սէրասքէր գայմագամը իլէ պահրիյէ նազրը տէվլէթլու բաշալար հաղարաթը, թօբգաբու սէրայընտա խըրգայը սաատէթ տայիրէսինտէ իֆթար պույուրմուշլար տբը։

— Զաթը հաղրէթի Սատրազամի չարշամպա կիւնիւ Պիյիքաէրէյէ ազիմէթ իտէրէք. Բուսիա սէֆիրի ճէնէրալ Իկնաթիէֆ ճէնտարմէրինէ վիզիթա վիրմիշ տիր։

— Տիւնքի կիւն Բոսոս միւթասարրըֆը տէվլէթլու Տիլավէր բաշա հաղրէթլէրի Լոյա գումբանեասը վոբօրուլյա մահալը մէմուրիյէթինէ պուրատան հարաքէթ վէ ազիմէթ իթմիշ տիր։

Հասունին դիտածը։ Հաւատք, կրօնք, եկեղեցի, շինութիւն ժողովրդեան և հաւատացելոց հոս ամենեւին առնելիք տալիք չունէին, բոլոր խնդիրը Դ. Հասունի անձին, անոր դիտանց, անոր խորհրդոց, անոր շահուն, մանաւանդ թէ անոր Ազգին և վանականաց դէմ ունեցած անհաշտ թշնամութեան և կրից յաղուրդ դառնել տալուն վրայ կը յածէր։ Կրնայ ընթերցողը այն առաջարկուած սահմանադրութիւնը մէկիկ մէկիկ աչքէ անցնել, անոնց բովանդակութիւնը քննել, և մէկէն իմանալ աս մեր ըսածներուն ճշմարտութիւնը և ճշտութիւնը։ Ասկէց ալ դարձեալ կը հասկըցուի, որ Մ. Բլուիմ սոսկ գործիք մըն էր Դ. Հասունին ձեռքը, սոսկ թարգման մըն էր անոր մտաց և խորհրդոց, բուն գործող և շարժիչ և տնօրէն էր ինքն ամբաստանեալն Հասուն, Հռոմի անուան և Հռոմի Հայրապետին իշխանութեան, և անոր պատուոյն և իրաւանց և հաւատոյ նախանձայուզութեան պատրուակին ներքև լաւ մը պահուըտած։

Հոս Մ. Բլուիմին կրնանք հարցնել, որ իր նոր դաւանութիւն հաւատոյ պահանջելը նոր բան էր, և 'ի պատասխանի առած ջատագովագիրը նորագոյն էս, ուրեմն այն պատասխանագիրը առնելէն և կարդալէն առաջ իր մտաց մէջ ծագած զըփոթութեանց և կասկածանաց հիմն ինչ է եղեր, և ինչ բանի վրայ կըրցեր էր ցայն վայր կայանալ։ Պատասխանագիրը հեռաւորդ էր, և դեռ այն ժամանակը 'ի կարողութեան ըլլալով, 'ի գործ չէր դրուած։ Արդ 'ի ներգործութեան չելած, որով անգոյ և անէակ բան մը, ինչպէս կրցեր է յառաջուց կասկած և տարակոյսներ պատճառել, և անոր դաւանութիւն ուղղել, առիթ և հիմն ըլլալ, կասկած տուած բանը եռքէն մէջ տեղ ելաւ 'ի պատասխանի նոյն դաւանութեան թուղթը առաջարկողին, անկէց յառաջ եղած կասկածանաց պատճառն ինչ էր, և ինչ բանի վրայ հիմնեալ։ Դարձեալ կը կրկնենք և կը հարցնենք, որ Հռոմէն յանուն Ս. Հայրապետին եկած մասնաւոր բանադրանաց թղթոյն հիմն ինչ բանի վրայ հաստատեալ էր, արդեօք դեռ իր նուիրակին ալ չգիտցած, և դեռ յանցաւոր դատուելոց կողմէն չ'գործուած անգոյ յանցանքներ էին պատճառ և հիմն գործելու, նախընթացաբար պատիժներ պարտադրելու, և առ-

— Զբրաղան վէ Պէշիքթաշ սահիլ սէրայը հիւմայունլարը պէյնինտէ պիր թուլումպաճըլար գըչլաը ինչա իտիլէճէյի մէսմուլիմիշ օլմուշտուր։

— Բրօկրէ տ'Օրիանտա օղունտունա նազարէն չարշամպա կիւնիւ միսլիւմանըն պիրի եէտինտէ պուլունան պուչաղը պիր եէհուտի պիլէյճէյէ պիլէթարիտիքտէն սոնրա, պէտելինէ պիր ագչէ վիրմէք իսթէմէզ։ վէ հաթտա պիլէյիճի քէնտի հագկընը իսրարէն թալէպ իթտիյինտէ մէրդում միւսլիման պիչարէյի տէյմէյէ վէ սըրթընտաքի ալէաթընը գըրմայա պաշլար։ պու հալտէ պիլէյճի չարէսիզ գալտըրընտան զապթիյէյէ միւրաճաաթ իտէր, հալ պու քի օրտան տախի պէտ մուամէլէ իլէ գօվուլտուղունտան, նիհայէթ հագկընը էլտէ իտէմէզ։

Պիր ատէմին, իլալէ իթմիշ տիր մէգքիւր զաղէթա, էն լիւզումի քէրթէլերտէ պիրիճիք իւմիտիւ զապթիյէ օլուպ, օրտա տախի պու թարզ մուամէլէ կէօրմէսի ֆիրվաղը չայեանը թէէսիւֆ տիր։

— Բաղար կիւնիւ Օրթաքէօյտէ տօղթօր Բաղալ Նամընտա պիր զաթ ֆիւճէճէլէն վէֆաթ իթմիշ տիր։

Մուսայիլէյհ տօղթօր, իլմի թէպապէթի իթալեատա վաղը նեղէ չէհրինտէ թահսիլ վէ իքմալ իտիպ, պիր վաղըթտան պէրու ցէրատատէյտէ պուլունարաղ, էրէյիճէ միւշթէրի վէ սերվէթ բէյտա իթմիշ տիր։

Միւսայիլէյհ, հայեաթընտա նէուզնան ատվէթի դանսօլօսխանէսինէ պիր ղըթա վասիյէթնամէ պըրաղըպ, պու վասիյէթնամէ մուճիպինճէ Բուսմիլլէթինէ 15.000 լիրա վասիյէթ իթմիշ։ Մեհմէթ Ֆայի միւսայիլէյհ եէնի օլմայըպ, տօղրուտան տօղրույա հիչ պիր վարիսի օլմատըղը կիպի ադրապասընտան պիրինէ տախի 2.000 ատէտա լիրա պըրագմըշ տըր։ Միւսայիլէյհ քէնտի վասիյէթնամէսի իճապընը, նէտնան գրալը մարիֆէթիյէ իճրա օլունմասընը նիյաղ վէ թալէպ իթմիշ իմիշ։

— Կէօք սույունտան Աղնավուտ քէօյունէ կէլմէքտէ պուլունան կէնճ պիր դայրգէը, դայրղընըն իչինտէ օթուրմաղտա օլտուղու հալտէ, էվվէլքի կիւն վէֆաթ իթմիշ, վէ մէրդում դայրգտան չըղարըլըպ, Աղնավուտա քէօյու մէղարըլըղընա տէֆն իտիլմիշ տիր։

— Պիւյիւքտէրէ սաքինէրինտէն Լոհէմ Նամընտա պիր ատէմ, քէնտի գօնչուսու պուլունան Սիւլէյմանն Նամընտա պիր ատէմէ իւչ եիւզ ղուրուշ պօրճլու օլուպ, վէ պու ապչէտէն սօնրայը պէյնէրինտէ խայը մուարազա վուղու պուլմուշ օլտուղու հալտէ, նիհայէթ բազար իրթէսի սաբահը իֆթարտան սօնրա, մէրդում Սիւլէյման իլէ Լոհէմ եէնիէրինէ պիրէր թապանճա ալարաղ ճամիյէ կիտէրէր։ Ֆագաթ Սիւլէյման ճամիյէ կիրմէզէն էվվէլ սիլահընը պիր եէզանը սիւքութանընա պըրագը, վէ լաքին սիկէրի զկյատ իհթիյաթ իւզրէ պուլունմադ զըմընտա եէտինէքի սիլահ իլէ իպատէթինէ կիտէր։ Պատէհու ալաճագ սահիպի իպատէթինի թէքմիլ իտէրէք, կէլիր մէզքիւր եէզանը սիւքութանընտան թապանճասընը ալը, վէ պօրճ սահիպինի չաղըրարաղ ալաճաղընը իսթէր։ Վէ եէնէ պէյնէրինտէ չէտիտ պիր մուարազա պաշլայարաղ, վէ Սիւլէյմանընն թէհամիւլիւ դայմայարաղ թապանճայը պօչաթը, ֆագաթ իսապէթ իթմիրէմէզ։ մուախխարէն Լոհէմ թապանճասընը պօչալթարաղ վէ մէրդումու թէէլֆ պիրլէ քէնտիսի ֆիրար իտէր։

Գաթիլի մէրդում հալէտ ախզ ու կիրիֆթ օլունմամըշ տըր։

ԹԻԼԻԿՐԱՖԻՅԷ

Վիէննա 21 հոկտ.

Պօլսատա մուամէլաթ ազ տըր։

Բարիս 21 հոկտ.

Բումէլի շըմէնտըֆէր սէնէատաթը եիւզ եիրմի եէտի ֆրանգ եիրմի պէշ սանթիմ տիր։

Բրէնս տը կալ ավ իչիւն տիւգ տ'Օմալը չիֆթիլիյինէ կիթմիշ տիր։

Լօնտրա 21 հոկտ.

Բուսիա վէլիյի ահտը, Լօնտրատա Բուսիա սէֆիրի Մ. Շուվալօֆ իլէ պէրապէր Զըղըլհիւրսթէ կիտէրէք, սապըղ ֆրանսա իմբէրաթօրիչատը լօժէնիյէ պիր վիզիթա վէրմիշ տիր։

Մադրիտ 21 հոկտ.

Թարագոնուսու զարպ վիլայէթի լիմանընընտան կէլէն սէֆինէլէրէ պիր մահ վիւտուէթլէ դարանթինա պէքլէտիլէճէք տիր։

Պէրլին 21 հոկտ.

Բարլամէնթօ մահը հալին եէրմի տօղուզունճու կիւնիւ քիչատ օլունմաճագ տըր։ Վէ հէյնի քիչատինտէ իյրատ օլունմաճագ նումրատա, Սպանիայա միւսաիսէլէ քէյֆիյէթի քեամիլէն ըէտտ օլունմաճագ տըր։

Մադրիտ 21 հոկտ.

Օրթա ֆըրդայի սաքէրլիյէսինին գօմանտանտանլըղը տօն Ալֆոնսան ճէնէրալ Բատայա իհալէ օլունտու։

Սմիրնա 21 հոկտ.

25 միլեօն ֆրանգատան իպարէթ օլարաղ, պիր իսթիդրաղ ատտի իլչիւն, հիյէթի հիւքիւմէթ միլլէթ պանգասընի միւզաքէրաթատա պուլունույօր։ Իսթիդրաղը մէգքիւր 80 ֆրանգ ֆիյաթ, վէ եիւզաե 6 ֆայիզի թէտավիւլ չըգարըլաճագ տըր։

Ուսմուրու խարիճիյէ նազիրը Մ. Ցէլիեանի տէվլէթի Ալիյէնին եուանլըլար հագգընտա իհտաս իթտիլի թէմենիզի թէպայէթ մէսէլէսինտէն տօլայը իսթիֆա իթմիշ տիր։

ՍԱՐՊԱՖԻՅԷ

Լօնտրա 22 հոկտեմբեր.

Լոհամը ում. աչըլը	45 7/8
" " գարանտը	45 9/16
65 իսթիդրաղը	70 1/2
69 "	53 7/8
72 "	83 1/2
73 "	
Իմպալեա ֆոնտօսու	66 3/8
Ինկիլիզ ֆոնտօսու	92 11/16
Մըսըր իսթիդրաղը	

Բարիզ 22 հոկտեմբեր.

Լոհամը ում. աչըլը	46-35
" " գարանտը	46-10
Իսթիդրաղ 1863	347-50
" 1869	273-75
" 1873	259-50
Շըմէնտըֆէր ըումէլի	128-75
Իմպալեա ֆոնտօսու	66-95
Բանքի 3 %	62-17
" 5 %	99-
Լօնտրա իսթիւնէ գամիս	

ԴԱՂԱԹԱ ԲԻԱԶԱՍԸ 10/22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Լոհամը ում. գարանտը	50-
11 հոկտեմ. սապահ աչըլը	49-28
Էն եիւքսէք	49-30
Էն աշաղը	49-23
Իսթիդրաղ 1863	342
" 1865	345
" 1869	271
" 1872	83
" 1873	258
Բրէսի ժէնէրալ լիրա	11-25
Սօսիէթէ ժէնէրալ ադսիօն "	7-50
Սօսիէթէ Օսմանի գուբ. քէ. "	4-32
Սթամպօլ պանգ. ադս. Լ. Օս.	5-22
Շէմէնտըֆէր հիս. էսկի ֆր.	125
" եէնի	
Թրամվայ հիս.	475
Բրէսի Հէլէնիկ սգօնթօ ֆր.	
Լօրիում մատէնի ադսիօնլարը	
Գուբօն սգօնթօսու %	
Ադճէ ֆայիզի % զուրուշ	12
Բէքօր փարա	
Հէվալէսիզ	12

ԱԳՃԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱԶԱՍԸ

Ինկիլիզ լիրասը	109-50
Ֆրանսըզ 20 ֆրանքլըգ	87- 9
Բօլ	89-10
Գրըմից ալթունու	51-15
Պէյաղ մէճիտիյէ ֆարգը	101-20
Մէթալիք ֆարգը	105-50
Պագըր	127-75
Պէշիկ	104-24
Գարպոն դայիմէսի	6-66

ձեռն պահելու այնպէս, որ յանորոշը արդէն տրուած Պատժագիրը պարագայից համեմատ եղանակաւորուի և արամադրուի յանուն Ս. Հայրապետին առ արտաքս, սակայն ի. լրօք հակառակորդաց հաճոյից և քմայ համեմատ գործադրուի։ Ակնկալ յայտնապէս կ'երեւայ, որ յիշուած Հայրապետական հրամանագրոյն թուականին չյիշուելուն, և ճիշդ օրինակին մէջ տեղ չդրուելուն բուն պատճառն ի՞նչ է, վասն զի եթէ յառաջագոյն հրատարակուած ըլլար, ոչ միայն հիմն չունենալուն համար, անտեղի իմն պիտի ըլլար, այլ նաև հեռատեսութիւն և խիստ 'ի մօտոյ հանդիպած գործոց համեմատ և համաձայն չգար պիտի, և նոր թուղթերը յարմարցնել և բերել տալու համար ժամանակի պէտք էր։ ընդհակառակն Դ. Հասուն ընելիքը չուտով կուզէր ընել, հարբերութիւնն հաւեր էր որ առաջ կը փութար և կ'աճապարէր իր ազգին դատապարտութեան վճռագիրը կարդալու, բայց իրօք իր խորխորատը և կորստեան գուբը փորելու։ Ըսենք որ Ս. Հայրապետին կոնդակը հրատարակելը Գ. Հասունին բանին չէր գար, վասն զի կերպով մը Գ. Հասունին արձակ և սանձարձակ ազատութիւնն կապած պիտի ըլար, և այլ ոչնչութեան Մ. Բլուիմի ձեռքով չը կրնար պիտի ուշաթին պէս վարուիլ և օր ըստ օրէ զինքը նեղը ձգող այլ և այլ պարագայից բերման համեմատ գործել, և պէտք եղած դրելը յարմարցնել և հրատարակել տալ։

Իսկ հեռատեսող կարելի գործոց համար, նախընթացաբար պատիժ սահմանել և որոշելը, դատաւորական անաչառ և անկողմնակալ ոգւոյ և արդարութեան այնչափ չվայելէր որչափ որ դատախազի և թշնամւոյ, և վրէժխնդիր անձի մը կրնք ղդածեալ ըլլալուն իրաւացի կասկածներ կուտայ։ Այս դատախազ և ոստիկ մը միայն կրնայ այսպէս վարուիլ, որն որ յառաջուց միտքը դրած ըլլալով որ և իցէ պատճառանօք իր թշնամիները պատժել, առիթներ և պատրուակներ կը փնտռէ, զէն 'ի ձեռին կ'ըսպասէ, պարագայից համեմատ դիրքը կը փոխէ, վերջապէս ամէն կողմ կը շարժի, միայն թէ կարող ըլլայ զուրիշը ջնասել և հարուածը ապահովութեամբ կշռել։

Ահա այս կերպով Մ. Բլուիմ, դրդռութեամբ Գեր. Հասունի կ'ըլլար ծնող և հեղինակ այն հերետիկոսութեան և հերձուածողութեան, զոր հաքէն զայլս պատժելու և պատահասելու կ'ելլար։

Մինչև հիմայ ըսածներնուս վրայ ան ալ աւելցնելով մատնելու ենք, որ Մ. Բլուիմ Ց. Քահանայից կոչմէն իրեն տրուած Պատասխանագրոյն բովանդակած իմաստից մէջէն չ'կրցաւ դեթ երկու բառ իրարու քով դնելով ամբողջ իմաստ մը կամ նախադասութիւն մը յառաջ բերել և այնպէս դատապարտել, դատապարտութեան կէտերը ո՞րոնք ըլլալը նշանակելով, ինչպէս որ Եկեղեցւոյ սովորութիւնն է ընել այսպիսի նիւթոց մէջ։ Ուստի ըստ այսմ, գրեթէ արտաքին Յայտարարութիւնն արդարացնելով, մէկէն 'ի մէկ անոնց ներքին խորհրդոյ խորը կ'անցնի, սրտերնին քննելու կ'ելլայ, և սրտերնին չար ու ապականեալ է ըսելով, դէմ առ կողմանէ կուզէ պանոնք դատել և յանցաւոր ձգել,

Բայց ողորմելին չէր մտածած, որ Աստուած է միայն քննիչ խորհրդոց և սրտից, նա է միայն յայտմ վկայ և դատաւոր, իսկ Եկեղեցին միայն զարտաքինսն կը դատէ, ինչպէս կ'ըսէ Ս. Պօղոս։ Մ. Բլուիմ պարտական էր յիշելու, որ արտաքին դատաստանի վերաբերեալ գործ մը և վճիռ մը, թէպէտև Առաքելական ըլլայ, պէտք է որ, ըստ ինքեան իր հիմը արտաքին ըլլայ, և արտաքուստ ապացուցուի, այժ և արժէք մը ունենալու համար, ապա թէ ոչ ներքնոց և անկայտից վրայ դատաստան կտրելը, ուրիշ բան ըսել չէ, բայց եթէ սրտագէտ Արարչապետին միայն սեպհական եղած գերագոյն կարողութիւնը և իշխանութիւնը յափշտակել, միայն Աստուծոյ յատուկ եղած աս արտօնութիւնն ալ անձին գրաւել, և այսպէսով տեսնալ ուզած դատաստանը 'ի հիմանց ոչնչացնելով, զայլս դատապարտել կարծած ատեն, ինքնին կ'իյնայ ստոյգ դատապարտութեան ներքեւ։

Ո՞ւր թողունք, որ իբր Հանգանակ հաւատոյ առաջարկուած Հրահանգաց նիւթը՝ ոչ Աստուածային էր, և ոչ իսկ յաւիտենական յայտնեալ ճշմարտութեանց վերաբերեալ իր մը, ուղած և պահանջածներն բոլորն ալ արտաքին և մարդկային էին, միանգամայն ամենեւին անհամեմատ հանգամանաց և փիճակի այն անձանց, որոնց կ'առաջարկուէր, ուստի, ինչպէս կուզէր անխորհուրդ ամէն քահանայները պարտաւորել։

(Տեփամ)

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՀԱՋԱՐ ԵՒ ՄԻ

ԱՌԱԿԱՒՈՐ

ԲԱՆՔ

Ի ԳԱԼԱԹԻԱ, ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԷ

ԱՅԺԱՋԵԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

1874—ՌՑԻԴ

Գատիմուէն պէրու Միլէթիմիզ պէյնինտէ բէք չօգ թէճնիս վէ մէսէլ հէյէթի քէսպ իթմիշ սէօղլէր իսթիմալ օլունուպ, ֆագաթ շիմտիյէ տէկին պու թարզ լաֆզար պէօյլէճէ միւքէմմէլ սուրէթաէ վէ քիթապ վասէթասը իլէ նէյր օլմուշ օլմատըղընտան, իշթէ պու տէֆա միլլէթիմիզ պու արզուսինէ նայիլ օլմուշ տուր։ Պու հալտէ, քիթապը մէզքիւրուն կէրէք սէրլէհվասընտան վէ կէրէք միւէլլիֆին խմինտէն թահրիզ օլունարագ հէր քէսին պիրէր թանէ ալաճաղը մէմուլի դավիտէն տիր։ Սաթըլըր քիթապճը տիւքքեանլարընտա։

Ֆիյ 2 ֆրանգ։

ՆՈՐ ՓԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

ՅՕՐԻՆԵԱՑ Ա. Ա. ՍՈՒՐԷՆՆԵԱՆ

Պու Փերականութիւն չօճուգլարընը թալիմ ու թէտրիսի իչիւն բէք սուհուլէթլի օլուպ, սաթըլըր քեսֆիյէյի քիթապճը տիւքքեանլարընտա։

Ֆիյ պիր պուչուգ ֆրանգ։

ՔՈԹԷՆ ՏԻԿՆՈՋ

ԱՔՄՈՐԱԿԱՆԱՑՆ Ի ՄԻՊԷՐԻԱ

ՎԷՊՔ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՑ

• ԵԴՈՒԱՐԴ Վ. • ԻՒՐՄԻԶԵԱՆ

ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՇԻՐԱԿԱՑ

Կէչէն սարընը էվայիլինտէ քէսպի չանու չէօհրէթ իթմիշ օլան չէօհրէթչուար մատամ Քօթէն նամ ֆրանսըզ միւէլլիֆին թէէլիֆքէրտէլէրինտէն էն էվվէլի վէ էն զիյատէ օգումայա շայանը օլուպ, պու տէֆա մուսայիլէյի սէրբիսզօպօս թարաֆընտան լիսանը մատէրզատրմըզ պուլունան էրմէնեան գրաբառ լիսանընա պիթթէրճիւմէ, Վէնէտիկ Մխիթարեան թարիգաթը մաթպաասընտա զայէթ կիւզէլճէ թապ օլմուշ օլտուղունտան, սաթըլըր Սեղբոս խանընտա թարիգաթը մէղքիւրէնին քիւթիւպխանէսինտէ, ֆիյ 1 ֆրանգ։

ԻԼԱՆԱԹ

ԳՐՈՒԱՍԱՆ ԹԷԱԹՐՕՅՈՒ

1874 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 11 ՃՈՒՄԱ

ԼԱ ՖԻԼԻԱ

ՏԻ

ՄԱՏԱՄԱ ԱՆԿՕ

Իշպու աքշամ սաաթ իքի պուչուգտա մէշհուր Լա Ֆիյլիա տի մատամա Անկօնուն օբէրասը մուզիգա վէ թիւրքի իլէ իճրա օլունաճագ, պու օյունտա ճիւմլէ գումբանեանընն ատէմլէրի պէրապէր իճրա իտէճէքլէր տիր։

Իմտի պիլճիւմլէ թէաթրօբէրվէրանընն պէօյլէ պիր կիւզէլ օյունտա պուլունարագ, լաղըմ կէլէն թէչվիգաթը տիրիղ իթմէյէճէքլէրի մէմուլի գավիտէն տիր։

Կէրէք բէսալէ, կէրէք քիթապ, կէրէք իլանաթ վէ թէզքիրէլէր, վէ մուհասէպէ էվրագլարը վէ ճէնազէ պիլէէթլէրի, Պէյօղլունտա Շիշլի սօգաղընտա Պօղոս Քիրիչճեանընն թապխանէսինտէ, թէմիզ վէ էհվէն պահա իլէ պասըլըր, կէրէք Էրմէնիճէ հրուֆաթ վէ կէրէք Օսմանլըճա վէ Ֆրանսըզճա վէ հէր նէ լիսանտան օլուր իսէ օլսուն թապ օլունուր։

ՄԷՃՄՈՒԱՆԸՆ ՄԷՄՈՒՐԼԷՐԻ

Տրապիզոն. Կիւրէղեան Յովհաննէս էֆէն.
Հալէպ. Ասիլեան Եուսուֆ էֆէնտի.
Էնկիւրիւ. Ձիօվաննի Լիմնարատի.
Թոքաթ. Փիլիպոսեան Յովհան էֆէնտի.
Բօմա. Օրմանեան Հ. Մաղաքիա էֆէնտի.
Մալաթիա. Յովսէփ Ներսէսեան էֆէնտի.
Մէրզիֆոն. Զիւլֆի էֆէնտի.
Պէրութ. Եուսուֆ ձէլալէթի էֆէնտի.
Տիարպէքիր. Զէլէպեան Գասպար էֆէն.

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻՑԷ

ԻՇՊՈՒ 1874 ՍԷՆԷՍԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1 ՍԱԼԸ ԿԻՒՆՏԷՆ ԻԹԻՊԱՐԷՆ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 21 Է ԳԱՏԱԸ

ՊՕՂԱՋ ԻՋԻՆԷ ԻՇԼԷՑԷՆ ՎԱԲՕՐԼԱՐԸՆ ՎԱԴԹԸ ՀԱՐԱԲԼԷԹԼԷՐԻ

(Փաղաք կէնտէրէնտէն մասդա) Բոմպէյ ճանէպէնտէն ուէսթրէյտ էշքեան Լոբօրլարը Լոֆթ ու հարուէնդէրէյէ օղոյաճէլարը խոկնէլէր։

Ս. Տ. Ն°

1 — Եէնիմահալլէտէն Մէզարպուրնու. Պէօյիւքտէր. Քիրէճպ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ Ր. Հիս. Պէպէք. (Հոկտեմբեր 10 տա սաաթ 1 պուչուգտա)։ 33
1 45 Եէնիմահալլէտէն Մէզար. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Խաթէն. Պօյաճը. Ր. Հիս. Պէպ. Արնա։ 32
2 30 Եէնիմահալլէտէն Մէզար. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկէն. Ր. Հիսար։ 17
3 — Գավագլարտան Մէզարպուրնու. Պէօյիւք. Թարապեա. Եէնիք. Պօյաճը. Ր. Հիսար. Պէպէք. Օրթաքէօյ։ 19
4 15 Եէնիմահալլէտէն Մէզար. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկէօն Ր. Հիսար. Պէպէք. Արնավ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիքթաշ։ 28
5 15 Մէզարպուրնունտան Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Խաթէն. Միրկէօն. Ր. Հիսար. Պէպէք։ 32
6 — Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Խաթէն. Պօյաճըքէօյ. Ր. Հիսար. Պէպէք. Արնավ. Գուրուչէշմէ. Օրթաք. Պէշիքթաշ։ 25
6 45 Եէնիմահալլէտէն. Պէօյիւք. Թարապեա. Պէյգօղ. Եէնիքէօյ. Միրկէօն. Գանլըճա. Ր. Հիսար. Գանտիլ. Արնավ. Պէյլերպէյլի. Օրթաք. Գուղկուն. Պէշիքթաշ. Իսկիւսար։ 6
8 45 Եէնիմահալլէտէն Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգօղ. Եէնիքէօյ. Պօյաճը. Ր. Հիսար. Պէպէք. Արնավ. Օրթաքէօյ. Պէշիքթաշ. Գապաթաշ։ 19
10 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիս. Արնա. Գուրու. Օրթա. Պէշիք։ 22

Արևելեան ժամանակաւորապէս էշքեան Լոբօրլարը Լոֆը հարուէնդէրէ։

1 15 Արնավուտքէօյիւնէն Գուրու. Օրթա. Պէշիք։ 3
1 45 Արնավ. Գուրու. Օրթա. Պէշիք. (Իշպու նէօպէթ ճումաա կիւնլէրի իճրա օլունմայաճագ) 29
2 15 Արնավ. Գուրու. Օրթա. Պէշիք. (ճումաալարը սաաթ իքիտէ չըգաճագ) 22
2 45 Արնավ. Գուրուչէշ. Օրթաք. Պէշիք. Գապաթաշ։ 2
3 20 Արնավ. Գուրու. Օրթաք. Պէշիք։ 3
4 — Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիքթաշ։ 22
4 40 Արնավ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիքթաշ։ 2
5 45 Արնավ. Գուրուչէշ. Օրթաք. Գուղկուն. Պէշիք. Գապաթաշ։ 3
7 — Արնավ. Պէյլեր. Գուղկուն. Պէշիք. Գապաթաշ։ 4

Անուոլա ճանէպէնտէն էշքեան Լոբօրլարը Լոֆը հարուէնդէրէ։

1 15 Պէյգօղ. Փաչա պաղչէ. Գանլը. Ա. Հիսար. Գանտիլ. Վանիք. Զէնկէլք. Պէյլէրպէյլի. Գուղկուն
1 15 Վանի. Զէնկէլ. Պէյլեր. Գուղկուն. Գապաթաշ։ 6
2 — Պէյգօղտան Փաչապաղչէ. Զուպուգլու. Գանլը. Ա. Հիսար. Գանտիլի. Վանիքէօյ. Զէնկէլք. Պէյլէրպէյլի. Գուղկունճուգ։ 23
2 45 Պէյգօղտան Փաչա. Գանլը Ա. Հիսար. Գանտիլ. Վանի. Զէնկէլ. Պէյլէրպէյլի. Գուղկունճուգ։ 21
3 45 Պէօյիւքտէրէտէն Թարապ. Պէյգօղ. Փաչապաղ. Գանլրճա. Ա. Հիսար. Գանտիլի. Վանիքէօյ. Զէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյլի. Գուղկունճուգ։ (ճումաալարտան մատտա) 20
5 — Մէզարպուրնունտան Պէօյիւք. Պէյգօղ. Փաչապ. Զուպուգլ. Գանլրճա. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիքէօյ. Զէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյլի։ 33
8 45 Պէօյիւքտէրէտէն Պէյգօղ. Փաչապաղ. Գանլը. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք. Զէնկէլք. Պէյլեր. Գուղկուն. Իսկիւ. (ճումաա կիւնլէրի Զուպուգլույա տախի ուղրայաճագ) 23

(Փաղաք կէնտէրէնտէն մասդա) Քէօբրիւտէն Բոմպէյ ճանէպէնտէ էշքեան Լոբօրլարը Լոֆը հարուէնդէրէ։

2 15 Գապաթաշ. Իսկիւ. Պէշիք. Գուղկուն. Օրթաք. Պէյլերպէյլի. Զէնկէլք. Արնավ. Գանտիլ. Ր. Հիսար. Գանլրճա. Միրկէօն. Եէնիք. Պէյգօղ. Թարապեա. Պէօյիւքտէրէ. Եէնիմահալլէ։ 6
2 45 Պէշիքթաշ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիս. Միրկէօն. Եէնիք. Թարապեա. Պէօյիւք. Եէնիմահալլէ։ 33
3 30 Պէշիքթաշ. Օրթա. Գուրուչ. Արնավ. Ր. Հիսար. Պօյաճը. Եէնիքէօյ. Թարապեա. Պէօյիւքտէրէ. Մէզարպուրնու։ 32
5 15 Պէշիքթաշ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար. Միրկէօն. Եէնիք. Պէյգօղ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպուր. Եէնիմահալլէ։ 19
5 30 Գապաթաշ. Իսկիւ. Պէշիք. Գուղկուն. Օրթա. Պէյլէրպէյլի. Զէնկէլքէօյ. Վանիքէօյ. Արնավուտքէօյ։ 4
6 45 Պէշիքթաշ. Օրթա. Արնավ. Գանտիլ. Ր. Հիսար. Միրկէօն. Եէնիք. Թարապեա. Պէօյիւքտէրէ։ 23
8 — Պէշիք. Օրթա. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար. Միր. Եէնիքէօյ. Թարապեա. Պէօյիւք. Եէնիմ. 22
9 30 Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար. Պօյաճը. Եէնիքէօյ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպուր. Գավագլար։ 20
10 5 Պէպէք. Ր. Հիսար. Միրկէօն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Եէնիմահալլէ։ 17
10 30 Պէշիքթաշ. Գուրուչ. Արնա. Ր. Հիսար. Պօյաճ. Սթէնեա. Եէնիքէօյ. Թարա. Պէօյիւք. Մէզար. Եէնիմահալլէ։ 32
10 50 Օրթաք. Պէպէք. Ր. Հիսար. Միրկէօն. Խաթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. 28
11 15 Պէպէք. Ր. Հիսար. Միրկէօն. Եէնիքէօյ. Թարա. Պէօյիւքտէրէ. Եէնիմահալլէ։ 19

Քէօբրիւտէն Աքսարայ ժամանակաւորապէս էշքեան Լոբօրլարը Լոֆը հարուէնդէրէ։

2 30 Օրթաքէօյ. Արնավուտքէօյ։ 3
3 15 Պէշիքթաշ Արնավուտքէօյ։ 22
4 — Տօղրու. Արնավուտքէօյ։ 2
9 15 Գապաթաշ. Պէշիքթաշ. Օրթաքէօյ. Գուրուչէշ. Արնավ. (անտէն տօղրու քէօբրիւյէ) 3
10 — Պէշիքթաշ. Օրթաքէօյ. Գուրու. Արնավուտքէօյ. (անտէն տօղրու քէօբրիւյէ) 2
11 — Գապաթաշ. Պէշիքթաշ. Օրթաքէօյ. Արնավ. (ճումաա կիւնլէրի իճրա օլմայաճագ) 29
11 20 Պէշիքթաշ. Օրթաքէօյ. Գուրուչէշմէ. Արնավ. 3
11 40 Պէշիքթաշ. Օրթաք. Գուրու. Արնավուտքէօյ։ 6
12 — Պէշիկթաշ. Օրթաքէօյ. Արնավուտքէօյ։ 22

Քէօբրիւտէն Անուոլա ճանէպէնտէ էշքեան Լոբօրլարը Լոֆը հարուէնդէրէ։

3 30 Իսկիւ. Գուզ. Պէյլեր. Զէնկ. Վանի. Գանա. Ա. Հիս. Գանլ. Փաչապաղ. Պէյգօղ. Պէօյիւք. Մէզարպ. (ճումաա կիւնլէրի Զուպուգ. տախի ուղրայաճագ տրը) 25
4 30 Պէշիկ. Գուզ. Պէյլեր. Զէնկէլ. Վանի. Արնավ. 3
9 15 Գուզ. Պէյլեր. Զէնկէլ. Վանի. Ա. Հիս. Գանլը. Բ. պաղչէ. Պէյգօղ. Թարապեա. Պէօյիւքտէրէ։ (ճումաալարտան մատտէ) 25
10 — Գուզ. Պէյլեր. Զէնկէլ. Վանի. Ա. Հիս. Գանլը. Բ. պաղչէ. Պէյգօղ. Քիրէճպուրնու. Պէօյիւք։ 33
10 45 Վանի. Գանտիլ. Ա. Հիս. Գանլը. Զուպուգ. Փաչապաղ. Պէյգօղ. (ճումաա կիւնլէրի 10-30 տէ Պէյլերպէյլինէ վէ Զէնկէլքէօյէ տախի ուղրայաճագ տրը) 21
11 5 Գուզ. Պէյլեր. Զէնկէլ. Վանի. Գանտիլ. Ա. Հի. Գանլը. Բ. պաղչ. Պէյգօղ։ 23
11 35 Գապ. Գուզ. Պէյլեր. Զէնկէլքէօյ. Վանիքէօյ։ (ճումաա, բազար վէ եօրթու կիւնլէրինտէն մատտա պիր վաբօր մուվագգաթէն սապահլէրի սաաթ 1 է չէյրէք գալարագ Եէնիմահալլէտէն գալդուպ Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգօղ. Բաչապաղ. Միրկէօն Ր. Հիս. վէ Ա. Հիսարինէ ուղրայըպ քէօբրիւյէ էնէճէք տիր, ադչամիարը սաաթ 8 պուչուգտա քէօբրիւտէն հարաքէթլէ գիքր օլունան իսկէլէրէ ուղրայարագ Եէնիմահալլէյէ կիտէճէք տիր)։

ՍԱՀԻՊ ՄԷՍՈՒԼ ԴԱՋԷԹԱ
ՅՈՎ. Թ.

ԹԱՊԽԱՆԷԻ ՊՕՂՈՍ ՔԻՐԻՇՃԵԱՆ
Բերա Շիշլի սօգաղը